

WERKGROEP
 NORBERTIJNER GESCHIEDENIS IN DE NEDERLANDEN

Premonstratenzer gregoriaans in de Nederlanden: Liturgische handschriften (13de-16de eeuw)

EENENTWINTIGSTE CONTACTDAG
 VOOR BELANGSTELLENDE

Grimbergen is een Vlaamse gemeente, ten noorden van de grote ring rond Brussel. De abdij ligt duidelijk zichtbaar in het midden van het dorp. Via de Brusselse ring, afrit 7 (Grimbergen), of de autoweg Antwerpen-Boom-Brussel, afrit 3 (Meise), is Grimbergen gemakkelijk te vinden. De wagens worden geplaatst op de parking Fenikshof. Vandaar is het 5 minuten te voet naar de abdij.

In een combinatie van trein, bus en 300-500 m te voet zijn er meerdere mogelijkheden om de abdij te bereiken. Zie: www.delijn.be.

Adres: Kerkplein, 1850 Grimbergen.

Zaterdag 7 mei 2011 – Abdij van Grimbergen

Wanneer je een publicatie over “liturgische handschriften” ter hand neemt, kun je soms verrast worden, omdat zulke handschriften vanuit verschillende wetenschappelijke disciplines worden bestudeerd: de kunstgeschiedenis omwille van de verluchting, uiteraard de liturgie en eveneens de muziekgeschiedenis, zonder de bibliotheekgeschiedenis te vergeten. Deze studiedag wil een synthese brengen. De aanleiding is het inventarisatieproject van de handgeschreven antifonaria in Vlaanderen door de Leuvense Alamire Foundation.

Vooreerst zal liturgiespecialist en norbertijn C. Monsieur een overzicht geven van de verschillende geschreven bronnen waardoor we de liturgische vieringen in de middeleeuwse norbertijnenabdijen kennen en van de wijze waarop de neergeschreven tekst in de liturgie functioneert. Bijzondere aandacht zal hierbij worden geschonken aan de zangboeken.

Vervolgens brengt de Duitse onderzoekster I. Behrendt een berede-
neerd overzicht van de belangrijkste gregoriaanse handschriften die zij bij haar inventarisatiewerk in de Brabantse norbertijnenabdijen heeft aangetroffen, evenals van andere in de Koninklijke Bibliotheek in Brussel.

Omwille van het uurrooster van de abdij waar we te gast zijn, vindt de rondleiding plaats voor het middagmaal.

In de namiddag krijgt het in 2008 voor de Collectie Vlaanderen aangekocht Antifonarium Tsgrooten, genoemd naar de abt van Tongerlo die het in 1522 liet vervaardigen, alle aandacht. Van dit handschrift zijn meer gegevens gekend dan over de meeste gregoriaanse handschriften: datum, opdrachtgever en scribent zijn geïdentificeerd in de bron. P. Mannaerts en S. Long, musicologen verbonden aan de Alamire Foundation, bespreken de hymnen en de gezangen van de heiligenfeesten in het handschrift (o.m. op het feest van Sint-Augustinus) en illustreren aan de hand van de gebruikssporen de rol die het handschrift speelde in het dagdagelijks abdielven in Tongerlo. De bekende kunsthistorica L. Watteeuw, verbonden aan Illuminare, Studiecentrum voor Middeleeuwse Kunst (K.U.Leuven), laat ons ten slotte ook kennismaken met de miniaturen in dit kostbare handschrift en situeert het onder tijdgenoten.

De contactdag vindt plaats in de abdij van Grimbergen. We zullen ons best doen om nadien een eenvoudige brochure te laten verschijnen met de tekst of de samenvatting van de lezingen.

Prijs: 45 euro. Inschrijven voor Pasen (= 24 april)!

Inlichtingen: Herman Janssens
Abdijstraat 1, B-3271 Averbode
h.janssens@abdijsaverbode.be
tel. (B) (0) 13 78 04 40

PROGRAMMA VAN DE CONTACTDAG

Zaterdag 7 mei 2011 in de Abdij van Grimbergen

- 10.00 u. Ontvangst met koffie
- 10.30 u. **Christophe Monsieur:**
Typologie van de bronnen voor de liturgische vieringen in de Orde van Prémontré
- 11.15 u. **Inga Behrendt:**
Die liturgischen Handschriften mit Notation in die Prämonstratenserabteien Grimbergen, Park, Averbode und Tongerlo – was ist vorhanden und was ist prämonstratensischer Herkunft?
- 12.00 u. **Bezoek aan de abdij en de abdijskerk**
- 13.00 u. Middagmaal
- 14.45 u. Koffie
- 15.00 u. **Sarah Long & Pieter Mannaerts:**
Musicologische verkenning vanuit het Antifonarium Tsgrooten (Gent, Universiteitsbibliotheek)
- 15.45 u. **Lieve Watteeuw:**
De miniaturen in het Antifonarium Tsgrooten. De verspreiding van de Gents-Brugse stijl in Brabant omstreeks 1520
- 16.30 u. Rondvraag en slot

Eenentwintigste contactdag premonstratenzer geschiedenis in de Nederlanden.
Zaterdag 7 mei 2011 — Abdij van Grimbergen.
Prijs: 45 euro, ter plaatse te betalen.
Ook wie niet kan komen, maar belangstelling heeft, kan de kaart opsturen.
Inschrijven voor Pasen (= 24 april)!

Om in te schrijven: gelieve de volgende gegevens te zenden per mail of post
aan:

h.janssens@abdiuverbode.be

H. Janssens
Abdijstraat 1
B-3271 AVERBODE

Naam en voornaam:

Straat en nr.:

Postcode: Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

zal graag aanwezig zijn op de contactdag

of: kan niet aanwezig zijn op de contactdag

Ik verricht zelf onderzoek over:.....

Of: gebruik het inschrijvingsformulier voor activiteiten in de abdij van
Averbode:

www.abdiuverbode.be/nl/contact/activity/14

– bij ‘Kies uw activiteit’ kiezen voor ‘Werkgroep Norbertijner Geschiedenis
in de Nederlanden’, anders komt uw inschrijving niet bij H. Janssens terecht

– ik kan het ook niet helpen dat het formulier niet verzonden wordt wanneer
de geboortedatum niet wordt ingevuld, je mag ook een andere datum opgeven

– gelieve bij ‘Opmerking’ eventueel je onderzoeksterrein mee te delen